

a) 'k Heb mijn zusje verloren) bis
Mijne liefste Roza)

(blijft vóór een vriendinnetje dansen).

Hoezee Roza
'k Heb mijn zusje.
Hoezee Roza
'k Heb mijn zusje Roza.

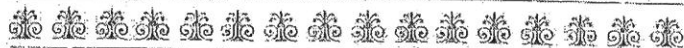
b) O wat spijt, o wat spijt) bis
Ben ik mijn zusje nu kwijt)
Hoezee ! enz.

c) O wat nood, o wat nood) bis
Nu is mijn zusje dood)
Hoezee ! enz.

d) Op die brug, op die brug) bis
Vond ik mijn zusje terug)
Hoezee ! enz.

(t Vervolgt)

MAGDA CAFMEYER.

DE VLAAMSCHE WALVISCHVANGST IN DE MIDDELEEUWEN.

ONZE Vlaamsche visschers maakten in de IXe, X^e, XIe en XIIe eeuw tijdens hun vangstreizen ook jacht op de walvisch (1). Volgens Guillaume le Breton, een Fransch kronijkschrijver, kwam dit dier in de XIIIe eeuw in het Kanaal nog veelvuldig voor (2). Zelfs in de XVe eeuw leefde de walvisch nog op onze kusten. Dat er in Mei 1403 acht zulke beesten op het strand te Oostende door den vloed werden neergeworpen, kan dus geen verwondering baren (3). De vroegste

1) *Miracula S. Vedasti*, M. G. H., S. S., t. XV 2, pag. 596: Walvischvangst in het midden der X^{de} eeuw.

2) Guillaume Le Breton. *Philippidos libri XII*. éd. H. F. de Laborda. *Œuvres de Rigord et de Guillaume le Breton*.

3) N. Despars. *Cronijcke van den lande ende gheestescepe van Vlaenderen* (405-1492), uitg. J. De Jonghe. Anno 1403: De dieren

vermelding van een walvischvangst in de nabijheid der Vlaamsche kust klimt op tot 875 (1).

De kloosterverhalen en heiligenlevens der middeleeuwen verschaften somtijds eigenaardige bijzonderheden over de vangstreizen. Zoo zou omstreeks 1123 volgende mirakuleuze walvischvangst plaats gegrepen hebben: « Vlaamsche visschers hadden met behulp van pijl en speer een grooten walvisch gewond. Denkende het dier in hun macht te hebben, omsingelden ze het met hun schepjes. Nochtans was het beest heelemaal niet uitgeput. Integendeel, gekwetst zijnde, werd het woedend. Nu eens spoot het hooge waterstralen in de lucht, dan weder dook het onder water om oogenblikkelijk opnieuw aan de oppervlakte te verschijnen en de tuigage der vaartuigen stuk te slaan met zijn staart. Te midden van het gevaar stelde een der visschers voor, de hulp van Sint Arnoldus in te roepen en hem een stuk walvischvleesch te beloven, indien hun onderneming gelukte. Dit voorstel werd goedgekeurd, en zie, nauwelijks hadden de zeelieden hun belofte afgelegd, of 't achtervolgde dier bedaarde en liet zich gewillig gevangen nemen. Het beest kon zonder verdere moeilijkheden worden gebonden en aan wal gebracht » (2).

Het schenken van walvischvleesch aan de kerk was een algemeen gebruik. In het graafschap Boulogne waren de visschers verplicht telkenmale ze een walvisch

werden door de bevolking aan stukken gesneden. Uit iederen walvisch werden ongeveer 25 tonnen smout getrokken. Ook te Duinkerke spoelde een walvisch aan land. Hij leverde 27 tonnen smout op.

1) *Ex Miraculis S. Vedasti*, M. G. H., S. S., t. XV 1, pag. 400 (14). — De abdij Saint-Denis bij Parijs bezat in het begin der IX^{de} eeuw op het Normandisch schiereiland Cotentin een vaste inrichting voor het vangen en bewerken van walvissen. Zie: J. De Vries. *De Vikingen in de lage landen bij de zee*, p. 28. Dokument van 852.

2) *Vita S. Arnulphi*, M. G. H., S. S., t. XV 2, pag. 901. Sint Arnoldus, geboren te Tiegem en overleden in 1087, was bisschop van Soissons. Hij predikte in Vlaanderen en stichtte er de abdij van Oudenburg.

vingen en in stukken sneden, een portie vleesch als belasting of tiend aan de abdij Sint Wulmer af te staan. Dit stuk moest genomen worden uit den staart vanaf de spleet der staartvin en een voet en half groot zijn (1).

Het spek, de olie en het gezouten vleesch van den walvisch werden in de middeleeuwen overal verhandeld. De oudste toltarieven, waaronder deze van de abdij Sint Vaast van Arras van het jaar 1036 en de fameuze keure van Nieuwpoort van 1163, vermelden onder de verschillende soorten opgesomde visch ook het walvischvleesch als een artikel waarop tolrechten drukten (2).

De adel schijnt een zekere voorliefde voor dat vleesch te hebben gehad. Ze verorberden het vooral in den vastentijd. De graven van Artois voorzagen zich van walvischvleesch in hun haven van Cales. Ze kochten er o. a. in 1300 drie en dertig stukken van een totaal gewicht van 380 pond (3). De graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Male, stuurde regelmatig walvischvleesch naar zijn dochter Margaretha, echtgenoot van Philips den Stouten, hertog van Bourgondië (4).

Tot zelfs in de middeleeuwsche literatuur toe treffen we het reusachtig zoogdier der zee aan. In een Latijnsch werk der XI^{de} eeuw (5) waarin de avonturen van den

1) E. Deseille, La Pêche à Boulogne, Mémoires de la Société académique... de Boulogne-sur-Mer, T. 3 (anno 1868-1870), T. 5 (anno 1873-1876).

2) Guiman, Cartulaire de St. Vaast d'Arras, uitg. Van Driyal, pag. 166: "Unus sulcus baleno". — L. Gilliodts-Van Severen, Coutumes de la Ville et du Port de Nieuport, p. 147: "Quicumque extraneus partem ceti emerit, de marca una sex denarios dabit".

3) F. Lennel, Calais au Moyen-Age. Des origines au siège de 1346, p. 287, P. J. n° 19: "item, pour 23 piéches de balaine qui peseront 380 lb., dont la lb. couste 16 d., valent 25 lb. 6 s. et 4 d."

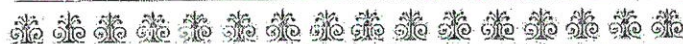
4) B. Prost, Inventaire, Mobiliers et Extraits des Comptes des Ducs de Bourgogne (1368-1477), t. I, n° 1780: "le 5 avril 1373... à un... varlet de cuisine dudit mons. de Flandres, qui avoit apporté de la balayne à madame, pour...don, 2 franz". Verschillende soortgelijke posten.

5) Koninklijke Bibliotheek te Brussel. Li livres et la vraie

legendarischen koning Alexander worden verhaald, vindt men een fantastische beschrijving van de onderzeesche wereld der visschers. Op zekeren dag liet koning Alexander zich in een glazen ton onder water zakken om de wonderen der zee te aanschouwen. Zijn ton was waterdicht en voorzien van lampen, en hing bij middel van ijzeren kettingen aan een schip. Alexander aanschouwde een sprookjesachtige wereld van visschen en zeemeerminnen. De walvisschen zwommen naar de ton toe, maar namen de vlucht zoodra zij het licht der lampen bemerkten. De koning, zegt het verhaal, zag veel wonderbare dingen, die hij echter niet wenschte bekend te maken uit vrees niet te worden geloofd.

Berchem-Antwerpen.

R. DEGRYSE.

WESTVLAAMSCHE ZANTEN.

(Vervolg van 1939, blz. 215).

MIL0's. Zwarte milo's zijn te Knokke de zwarte bladluizen (*Aphis papaveris*) op de paardeboben, beet en papavers. De groene milo (*Aphis pisi*) zit op erwten, vitsen en andere peulvruchten. Milo is synoniem van miljoen (Westkapelle; zie bl. 213, 1939) en komt ook uit Fr. mildiou.

MINGSSEL (Knokke, Westkapelle). Is alhier de uitspraak van wat De Bo schrijft als minsel, meinsel. Vergelijken wij hier ingssel, zingze, tegenover einsel, zeis (= zeinse). Het is de metalen ring waarmede het mes van de pekke of van de zingze aan den stok is vastgemaakt. Een spie wordt er tusschen geslagen om te doen spannen. Men deelt mij mede dat men in Veurne-Ambacht naast mingsel ook ingssel zegt. Voor wat het geslacht van dit woord betreft: wij hoorden den mingsel en ook wel eens het mingsel. De Bo geeft het op als mannelijk.

MOEDERTJES (Knokke). Volksnamen van enkele rankende

histoire du bon roi Alixandre (XIII^{de} eeuw). Vertaald uit het werk in het Latijn "Historia de Preliis" (XI^{de} eeuw).